

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Аграрний менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Магістр» спеціальності «Менеджмент».

Предметом дисципліни є вивчення теоретичних, методичних та практичних аспектів організації менеджменту сучасної агроформувань.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки, пов'язана з дисциплінами «Сільськогосподарське дорадництво», «Аграрна економіка», «Менеджмент організацій».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутнього фахівця системи знань і навиків у сфері управління виробництвом, включаючи питання процесу розробки і впровадження стратегії й тактики агроформування, менеджменту на підприємствах АПК, підготовки і ухвалення господарських (управлінських) рішень, функціонування діагностики суб'єкта економічної діяльності тощо.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Аграрний менеджмент» полягає у: розгляді організації як об'єкту управління; розкритті основних понять менеджменту аграрної сфери; вивченні принципів функціонування агроформувань, їх особливостей; опанування методів обґрунтування і прийняття управлінських рішень; розкритті методів управління у системі господарського механізму АПК України; висвітленні аспектів управління персоналом у аграрній сфері; розгляді ефективності управління підприємством за сучасних умов економіки

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- специфіки аграрного менеджменту;
- особливостей управління організаціями різних форм власності та організаційно правових форм;
- чинників впливу на діяльність організації;
- факторів, що обумовлюють масштаб виробництва та його ефективність;
- основ розробки загального, часткового бюджетів, виробничих бюджетів, бюджету руху готівки;
- менеджменту земельних ресурсів, менеджменту маркетингу, трудових ресурсів, фінансового менеджменту;
- сукупності методів обґрунтування управлінських рішень

вміння:

- здійснювати вибір стратегії й тактики у процесі господарювання;
- визначати основні напрямки управління підприємством;
- формувати систему показників, що характеризують ефективність організації;
- проводити діагностику конкурентного середовища підприємства;
- аналізувати бюджети підприємства;
- здійснювати процес прийняття та реалізації управлінських рішень;
- давати оцінку результативності виробничої системи і менеджменту;
- користуватись кількісними і якісними методами обґрунтування управлінських рішень.

способи мислення:

- формування суджень – форми мислинневого відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у сфері аграрного менеджменту;

- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері менеджменту персоналу, доведення її або заперечення;

- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень в області аграрного менеджменту;

- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах аграрного менеджменту в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

□ здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив менеджменту та планувати, організувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

□ ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики менеджменту, ідейних вчень класиків менеджменту, фундаментальних постулатів та парадигм менеджменту, новітніх прогресивних тенденцій розвитку менеджменту;

□ ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних сферах менеджменту;

□ здатність організувати та проводити управлінські дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;

□ здатність застосовувати одержані знання з різних предметних сфер менеджменту для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

□ здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами та процесами у сфері менеджменту, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;

□ ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх напрямків менеджменту персоналу та здатність формувати ефективну сучасну систему аграрного менеджменту підприємства.

морально-етичні цінності:

- сформувати уявлення про моральні цінності людини;

- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;

- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;

- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;

- виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, метод і завдання курсу «Аграрний менеджмент».

Сутність та зміст понять «управління», «менеджмент». Історія виникнення науки менеджмент. Поняття про аграрний менеджмент. Об'єкт та предмет дисципліни «Аграрний менеджмент». Цілі та завдання аграрного менеджменту. Менеджер і його функції. Менеджер аграрної сфери, формування професійно-творчої компетентності фахівця аграрної сфери.

Тема 2. Розробка бюджетів за їхніми видами.

Виробничі бюджети в рослинництві. Поняття бюджету та загальні підходи до його складання. Види витрат та їх розподіл. Застосування виробничих бюджетів. Визначення прибутковості виробництва. Виробничі бюджети у тваринництві. Цілі та процедура складання бюджетів. Види витрат та їх розподіл. Застосування виробничих бюджетів. Часткові бюджети. Цілі складання часткових бюджетів. Процедура складання та застосування бюджету. Загальний бюджет. Цілі складання бюджету. Загальні підходи до

складання бюджету. Структура бюджету. Бюджет руху готівки. Загальні підходи до складання бюджету руху готівки. Процедура складання бюджету.

Тема 3. Менеджмент ресурсів аграрних підприємств.

Поняття земельних ресурсів. Склад земельних ресурсів аграрних підприємств. Особливості розподілу земельних ресурсів між різними формам господарювання. Використання земельної ділянки за цільовим призначенням. Поняття менеджменту трудових ресурсів. Планування (формування) трудових ресурсів. Розвиток трудових ресурсів в АПК України. Тенденції на ринку праці в аграрному секторі. Сутність фінансового менеджменту. Структура фінансового менеджменту на підприємствах АПК. Поняття «фінансові ресурси». Особливості формування фінансових ресурсів в АПК України. Механізм функціонування фінансового менеджменту підприємств АПК. Заходи органів державного управління та місцевого самоврядування щодо покращання фінансово-економічного стану агропромислових підприємств. Інструменти фінансування: традиційне банківське кредитування; вексельне фінансування (товарний кредит); аграрні розписки; лізинг; державне фінансування. Менеджмент маркетингу. Розробка маркетингової стратегії підприємства. Проведення маркетингових досліджень. Розробка маркетингового плану підприємства.

Тема 4. Кредитування та оподаткування в сільському господарстві.

Особливості аграрного кредитування. Сучасні тенденції кредитування аграрного сектору економіки. Основні перешкоди на шляху отримання кредитів. Аналіз сучасного аграрного оподаткування. Принципи системи аграрного оподаткування.

Тема 5. Управління ефективністю в менеджменті.

Сутність поняття «ефективність» «результативність», «продуктивність». Оцінка ефективності заходів щодо вдосконалення управління. Сутність системи управління і результативністю організаційних формувань і менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність менеджменту. Механізм управління результативністю. Стратегія і тактика управління результативністю. Ефективність як критерій оцінки результативності менеджменту.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дем'яненко С. І. Менеджмент аграрних підприємств : [навч. посібник] / С. І. Дем'яненко. – К. : КНЕУ, 2005. – 347 с.
2. Гудзинський О. Д. Менеджмент у системі агробізнесу : [Текст] / О. Д. Гудзинський. – К. : Урожай, 1994. – 240 с.
3. Шевельова С. О. Аграрний менеджмент : [монографія]. – Тернопіль : Карт-бланш, 1999. – 212 с.

Допоміжна

3. Азізов С. П. Організація виробництва і аграрного бізнесу в сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / С. П. Азізов. – К. : «ІАЕ», 2001. – 834 с.
4. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : [підручник] ; [2-ге вид., доп. і перероблене]. / В. Г. Андрійчук. – К. : 2002. – 624 с.
5. Березівський П. С. Організація виробництва в аграрних формуваннях : [навч. посіб.] / за ред. П. С. Березівського. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 560 с.
6. Воронько-Невіднича Т. В. Розвиток і проблем функціонування молочного скотарства в Україні: [Текст] / Т. В. Воронько-Невіднича // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – Вип. 2 (5). – Т. 3. – С. 70-76.

7. Воронько-Невіднича Т. В. Необхідність внутрішньогосподарського контролю в аграрному менеджменті : [Текст] / Т. В. Воронько-Невіднича // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – № 3. – С. 164–168.
8. Воронько-Невіднича Т. В. Стан та проблеми функціонування молокопродуктового під комплексу Полтавської області / Т. В. Воронько-Невіднича : [Текст] // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – Вип. 1 (6). – Т. 1. – С. 49-53.
9. Воронько-Невіднича Т. В. Проблеми розвитку сільських територій як один із стримуючих чинників аграрних перетворень : [Текст] / Т. В. Воронько-Невіднича // Науково-практична конференція професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 13-14 травня 2014 р.) – Полтава: РВВ ПДАА. – 230 с. – С. 4-5.
10. Воронько-Невіднича Т. В. Стан та особливості функціонування кормовиробництва як основа забезпечення розвитку в аграрному менеджменті : [Текст] / Т. В. Воронько-Невіднича // Наукові праці ПДАА. – Полтава, 2014. – С. 34-38.
11. Воронько-Невіднича Т. В. Вітчизняні тенденції розвитку ринку молока і молокопродуктів / Т. В. Воронько-Невіднича : [Текст] // Науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку менеджменту сучасних підприємств» Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 23-24 жовтня 2014 р.) – Полтава : РВВ ПДАА. – 230 с. – С. 4-5.
12. Воронько-Невіднича Т. В. Напрями вирішення проблемних питань маркетингу аграрних підприємств : [Текст] / Т. В. Воронько-Невіднича, В. Д. Хурдей // Матеріали науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 13-14 травня 2015 року). –Т. 1. – Полтава : РВВ ПДАА, 2015. – С. 118-119.
13. Гудзинський О. Д. Практикум з менеджменту в системі агробізнесу: ситуації і ділові ігри : [Текст] / О. Д. Гудзинський. – К. : Урожай, 1996. – 144 с.
14. Дем'яненко С. І. Менеджмент виробничих витрат у сільському господарстві : [навч. посібник]. – К. : КНЕУ, 1998. – 264 с.
15. Загальний курс агробізнесу : [навч. посібник]. – К. : «Знання». – 2000. – 301 с.
16. Кредісов А. І. Менеджмент для керівників : [Текст] / А. І. Кредісов. – К.: Знання, 1999. – 556 с.
17. Маркетинг як необхідність удосконалення управління агропідприємствами у конкурентному середовищі [Електронний ресурс] / Г. Я. Левків // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) . - 2013. – № 1(3). – С. 139-148. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_1_3_21.pdf.
18. Нагаєв В. М. Аграрний менеджмент : Практикум (модульний варіант) / В. М. Нагаєв. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 319 с.

Інформаційні ресурси

Сайти періодичних видань:

1. Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК» // <http://eaprk.org.ua>.
2. Всеукраїнський інформаційно-аналітичний журнал «Аграрний Тиждень. Україна» // <http://a7d.com.ua/info.html>.
3. Всеукраїнський журнал «Сучасні аграрні технології» // <http://pro-sat.com.ua>.
4. Всеукраїнській щомісячний науковий журнал «Економіка України» // <http://www.economukraine.com.ua>.
5. Науковий журнал «Економіка і прогнозування» // <http://eip.org.ua>. Сайт бібліотеки on- line: <http://lib.studentu.org.ua/index.php?do=static&page=men>.
6. Бібліотека Тернопільського національного економічного університету: http://library.tneu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=897:2012-03-14-07-04-15&catid=28:2011-11-24-10-53-00.
7. Електронне видання «Діловий вісник» - виробничо-практичний журнал Торгово-промислової палати України: <http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/aboutdv.ua.html>.

8. Електронне видання журналу «Контракти»: <http://archive.kontrakty.ua/>.

9. Електронне видання популярного ділового журналу «Мир денег»: <http://www.mirdeneg.com/>.

10. Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України: Офіційний вісник України: <http://ovu.com.ua/>.